

horizonte UNIA

Gazeta dla Polskich członkiń i członków Unii
Grudzień 2022

Redakcja T +41 31 350 21 11, F +41 31 350 22 11 | info@unia.ch | www.unia.ch

Zapraszamy do lektury kolejnego numeru największej gazety migrantów i migrantek w Szwajcarii, wydawanej przez szwajcarski związek zawodowy Unia, zawierającej ważne informacje dotyczące spraw z zakresu prawa pracy. Więcej informacji o Unii znajduje się na ostatniej stronie.

W tym numerze m. in.:

- Kongres SGB
- Wywalzione porozumienie na budowie
- Kontyngenty dla Chorwacji

Wstęp

Działać a nie reagować

W Unii każdego dnia doświadczamy, że niepewność pobytowa jest źródłem prekaryzacji. Kto nie ma obywatelstwa szwajcarskiego obawia się konsekwencji pobierania pomocy socjalnej. Takie osoby padają też często ofiarami wykorzystywania w miejscu pracy. Godzą się na gorsze warunki pracy i niższe pensje aby tylko nie utracić pracy i pozwolenia na pobyt. To wpływa negatywnie na warunki pracy wszystkich zatrudnionych.

Pomimo, że migrantki i migranci, z których niektórzy urodzili się w Szwajcarii, ciężko pracują każdego dnia, płacą podatki, uczą się, żyją i wnoszą istotny wkład do ogólnego dobrobytu – nie są równouprawnieni. Nierównowaga jest częścią systemu i obejmuje takie obszary jak: mieszkanie, edukacja, praca, opieka socjalna lub polityka. Prawo dotyczące cudzoziemców staje się coraz bardziej restryktywne. Proces naturalizacji jest pełen niepotrzebnych przeszkód.

Historia walki związkowej uczy nas: zmiany osiągnąć można poprzez kolektywne działanie. Musimy działać a nie reagować. Potrzebne jest szerokie zaangażowanie społeczne i polityczne aby znieść strukturalne i instytucjonalne nierówności. Bieda nie może być postrzegana jako indywidualne przewinienie. Potrzebna jest też zmiana paradygmatu w polityce naturalizacyjnej w kierunku współuczestnictwa i demokracji. Pierwsze kroki w tym kierunku zostały poczynione. Zapowiada się fascynująca rozgrywka. Bądźcie z nami!

Hilmi Gashi

H7 S1

Kongres szwajcarskiego stowarzyszenia związków zawodowych SGB

Silne związki zawodowe – równe szanse dla wszystkich

57 Kongres SGB skoncentrował się na problemie drożyzny. W wielu branżach związkom zawodowym udało się wywalczyć świadczenia wyrównawcze. Delegatki i delegaci jasno opowiedzieli się za ogólnymi podwyżkami płac we wszystkich branżach, walkę z prekaryzacją, zmianą paradygmatu w polityce naturalizacyjnej oraz wyższymi emeryturami.

Pierwszego dnia, obok spraw dotyczących drożyzny zgłoszono również postulaty dotyczące strajku kobiet, prekaryzacji migrantek i migrantów, równouprawnienia uchodźców oraz współuczestnictwa w procesach demokratycznych. Pomimo, że firmy radzą sobie bardzo dobrze, wzrasta presja na miejsca pracy. Z powodu rosnących składek na ubezpieczenie zdrowotne, rosnących cen energii i czynszów, pensje nie starczą na życie. Na Kongresie podjęto decyzję o działaniach na rzecz zwiększenia siły nabywczej. Potrzebne są wyższe pensje minimalne, więcej zbiorowych układów pracy, większa ochrona płac oraz osiągalne finansowo składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Walka przeciwko prekaryzacji i na rzecz równouprawnienia

Restrykcyjne ustawodawstwo sprawia, że migrantki i migranci pracujący na niskich zarobkach ryzykują utratę pozwolenia na pobyt. Chociażby z powodu pobierania pomocy

socjalnej. Kongres jasno deklaruje, że bieda nie jest przestępstwem («Armut ist kein Verbrechen») i przyjmuje odpowiedni postulat. Szwajcaria jest państwem demokratycznym jednak migrantki i migranci nie są dopuszczani do udziału w życiu politycznym. W ten sposób ponad jedna czwarta społeczeństwa nie może głosować. Prawo naturalizacji jest coraz bardziej restrykcyjne a kantonalne inicjatywy o prawach wyborczych dla migrantek i migrantów zostają odrzucane. «Nadszedł czas by osoby, które tu żyją, pracują i płacą podatki mogły brać udział w życiu politycznym» powiedziała Marie Saulnier Bloch. Postulat «Zmiana paradygmatu w polityce naturalizacyjnej» zmierza do wsparcia inicjatywy społecznej opracowanej przez Akcję Cztery-Czwarte (Aktion Vierviertel). Postulat został przyjęty do dalszych prac. Będziemy pilnować, żeby związki zawodowe wsparły planowaną inicjatywę, jak tylko wykrystalizuje się ostateczna wersja.

Równe prawa dla uchodźców i sprawiedliwość klimatyczna

Wyjątkowo przejmujące i zaangażowane było wystąpienie Emine Sariaslan na rzecz postulatu Unii o równouprawnieniu uchodźców. «Wojna jest wojną – bez znaczenia czy jest to wojna domowa czy wojna agresywna – przynosi cierpienie i śmierć w takim samym stopniu w Ukrainie, Syrii, Iraku czy w Afganistanie. Ludzie, którzy uciekają przed wojną i przemocą potrzebują ochrony, bezpieczeństwa i perspektyw». Również problemy klimatyczne zagrażają ludzkiej egzystencji. Świat zachodni, który w głównej mierze przyczynił się do katastrofy, uchyla się od wsparcia tych, którzy na tym najbardziej cierpią. «Sprawiedliwość klimatyczna to również wsparcie dla tych, którzy w wyniku katastrofy utracili swoje domy», powiedziała Marilia Mendes. Delegaci SGB reprezentują ponad 320'000 osób i w ich imieniu określili kierunki polityki związkowej na najbliższe cztery lata. Prezydent SGB, Pierre-Yves Maillard podsumował to tak: «Walka socjalna o lepsze pensje, emerytury i równouprawnienie pozostają naszymi najważniejszymi zadaniami na najbliższe cztery lata».

Hilmi Gashi

Współuczestnictwo zamiast prekaryzacji

Przeciwko dyskryminacji i prekaryzacji migrantek i migrantów.

Dlaczego migrantki i migranci są szczególnie dotknięci prekaryzacją i biedą pracujących (working poor, Erwerbsarmut)? I to w państwie tak bogatym jak Szwajcaria, dumnym ze swojego systemu socjalnego.

Kto myśli, że Szwajcaria w równym stopniu troszczy się o wszystkich potrzebujących, ten niestety myli się. Nasze struktury nie są niestety ani szczególnie szczelne ani solidarne. Nie wyłapują migrantek i migrantów, osób bez uregulowanego statusu i bez szwajcarskiego paszportu.

W dwóch dokumentach dla Federalnej Komisji przeciwko Rasizmowi i Federalnej Komisji ds. Migracji, Hilmi Gashi i Marie Saulnier Bloch przedstawili różnorodne powody pojawiających się problemów i zaproponowali rozwiązania z perspektywy związkowej. Osoby bez szwajcarskiego obywatelstwa są narażone na wielopoziomą dyskryminację, która nawzajem się napędza.

Istniejące w Szwajcarii struktury prowadzą do rozwarstwienia społecznego. Jedni są chronieni przed ubóstwem inni są za to karani. To się nazywa dyskryminacja i prowadzi do tego, że wiele osób nie korzysta ze wsparcia socjalnego ze strachu przed utratą pozwolenia

na pobyt. To z kolei sprawia, że narażeni są na wykorzystywanie na rynku pracy i dumping płacowy. Ciężko jest wyjść z tego błędnego koła.

Oba dokumenty dowodzą, że dyskryminacja w Szwajcarii występuje na poziomie instytucjonalnym, indywidualnym i społecznym. Osoby nią dotknięte wycofują się z życia społecznego i stają się dla nas nie widoczne. Naszą wspólną odpowiedzialnością jest walczyć ze strukturalną, wielopoziomą dyskryminacją.

Tangram: <https://bit.ly/3EVEZ4i>

Terra Cognita: <https://bit.ly/3AK4hzY> (S 98-100)

Laura Marioli

Swobodny przepływ osób: od 1 stycznia 2023 ograniczenia dla Chorwacji

Rząd uruchomił klauzulę ochronną w stosunku do Chorwacji.

W roku 2023 obowiązywać będą kontyngenty ograniczające dostęp obywateli Chorwacji do szwajcarskiego rynku pracy. Liczba osób z tego kraju znacznie wzrosła i przekroczyła granicę określoną w umowie o swobodnym przepływie osób (FZA).

Na posiedzeniu 16 listopada 2022, rząd postanowił uruchomić klauzulę ochronną przewidzianą w FZA. Umowa ta obowiązuje w stosunku do Chorwacji od 1 stycznia 2017 i przewiduje w 10-letnim okresie przejściowym stopniowe otwieranie szwajcarskiego rynku pracy dla obywateli Chorwacji.

Pełna swoboda w stosunku do Chorwacji trwała tylko rok

od 1 stycznia 2022 obowiązywała całkowita swoboda. Trwało to jednak tylko rok. Od 1 stycznia 2023 znowu dostęp będzie ograniczony. Stało się tak dlatego, że napływ osób z Chorwacji przekroczył o 10 procent średnią z ostatnich trzech lat. Między styczniem i październikiem 2022, wydano 2413 pozwoleń typu B. Tymczasem granica wynosiła dla całego 2022 r. 178 pozwoleń (średnia za lata 2019-2021 +10 %). Stąd decyzja o wprowadzeniu kontyngentów. W roku 2023 będzie to 1150 pozwoleń typu B i 1007 pozwoleń L.

Kontrola migracji na potrzeby gospodarki

Rząd korzysta z dostępnych mu instrumentów by sterować migracją według potrzeb gospodarki. W poprzednich latach wiele razy stosował podobne ograniczenia dla obywateli innych państw UE.

Darinka Filipovic

Przemysł metalurgiczny: wyrównanie drożyzny w pensjach minimalnych dzięki zbiorowemu układowi pracy

Układ pracy dla branży MEM (GAV MEM) przewiduje dopasowanie pensji minimalnych do indeksu drożyzny. W dniu 31 października indeks wykazał wzrost cen o 3 procent i dlatego od 1 stycznia 2023 pensje minimalne wzrosną w takim samym stopniu. Pensje realne w tej branży są regulowane przez konkretne przedsiębiorstwa ale pensje minimalne reguluje zbiorowy układ pracy. Unia wzywa do wyrównania strat wynikających z drożyzny dla wszystkich pensji.

Obrona miejsc pracy w BAT

Zatrudnieni w British American Tobacco (BAT) w miejscowości Boncourt (JU) zlecieli związkowi zawodowemu Unia i Syna prowadzenie negocjacji w sprawie ratowania miejsc pracy. Delegaci komisji zakładowych i przedstawiciele związków zawodowych spotkali się z kierownictwem firmy BAT i przekazali swoje oczekiwania. Po długich rozmowach udało się wypracować kompromis. W najbliższych tygodniach zostaną przygotowane scenariusze alternatywne do redukcji miejsc pracy. Zgodnie z prawem, wnioski końcowe z negocjacji zostaną przekazane zarządowi BAT i władzom kantonlanym.

AIG: projekt ustawy o równych prawach odnośnie łączenia rodzin przekazany do konsultacji

Szwajcarscy obywatele i obywatelki mają mieć takie same prawa do łączenia rodzin jak obywatele UE/EFTA. Projekt ustawy obejmuje wszystkie dzieci obywaterek i obywateli Szwajcarii oraz ich współmałżonków do 21 roku życia oraz wstępnych (rodzice, dziadkowie itd) własnych lub współmałżonka. Warunkiem jest możliwość utrzymania tych osób. W zgodzie z umową o swobodnym przepływie osób wymagane jest również odpowiednie mieszkanie. Komisja parlamentarna przyjęła projekt i skierowała go do konsultacji

Wielka akcja na rzecz opieki – powstrzymać ekshodus

Rok po przyjęciu inicjatywy dla dobrej opieki nadal miesięcznie 300 osób opuszcza branżę opieki. Aby powstrzymać ten trend w Bernie, w dniu 26.11.2022 na Bundesplatz odbyła się wielka demonstracja. Uczestnicy domagali się realizacji pięciu postulatów: **płaca i czas pracy**: wyraża podwyżka płac przy tym samym pensum albo zachowanie płac przy redukcji pensum; **dotatki**: znacząca podwyżka dodatków oraz wprowadzenia dodatku za krótkoterminowe zmiany w planie pracy; **urlop**: przynajmniej 5 tygodni do 49 roku życia, od 50 - 6 tygodni, od 60 - 7 tygodni; **rzeczywista rejestracja czasu pracy**: np. wliczając czas na przebranie, drogi z jednego miejsca pracy do drugiego; **opieka nad dziećmi**: dodatki na opiekę nad dziećmi.

Odpowiedzialność: czy można odciągnąć szkodę z pensji?

Mój szef potracił mi z pensji 200 franków, ponieważ grupa osób, które obsługiwałem jako kelner nie zapłaciła rachunku. Po tym jak nie mogli doczekać się jedzenia opóścili lokal nie płacąc za napoje. Nie ma w tym jednak mojej winy. Czy takie potracenie jest dopuszczalne?

Myriam Muff: Nie. Odpowiedzialność pracobiorców jest uregulowana w art. 321 e OR (Kodeks cywilny). Opiera się ona na czterech filarach, które muszą być łącznie spełnione by można było mówić o odpowiedzialności. Są to:

1. Złamanie umowy o pracę (przez pracobiorcę),
2. Powstanie szkody,
3. Związek pomiędzy złamaniem umowy o szkodą,
4. Oraz wina pracobiorcy (umyślna bądź niedbalstwo).

W tym przypadku nie można powiedzieć, że goście opuścili lokal w wyniku naruszenia przez Pana obowiązków pracowniczych. Szef nie może Panu potrącić z pensji.

(Work, 4.11.22)

Sładki AHV: potrącenia z pensji również u młodocianych?

Składki na AHV i na kasę emerytalną muszą odprowadzać pełnoletni

(Foto: jugend-job-börse-bern)

Mam 17 lat, chodzę do gimnazjum i podczas ferri dorabiam sobie myjąc okna. Czy muszę opłacać AHV i kasę emerytalną?

David Aeby: Nie. Obowiązek opłacania AHV rozpoczyna się 1 stycznia po ukończeniu 17 roku życia. W bieżącym roku nie będziesz musiał płacić. Od stycznia będą Tobie potrącone 5,3 procent wynagrodzenia. Z tego większość idzie na AHV, mała część na ubezpieczenie inwalidzkie (IV) i świadczenia zastępcze (EO: w czasie służby wojskowej, macieżyństwa itp.).

Również składka na emeryturę będzie potrącana od tego samego momentu. W przeciwieństwie do AHV, trzeba ją odprowadzać gdy zarobki roczne przekraczają 21 510 franków.

(Work, 21.10.22)

Renta wdowia: Czy AHV może pozbawić mnie renty?

Mam 50 lat, syna i córkę. Syn ma 23 lata a córka 18 i jest na 3 roku szkolenia zawodowego. Cztery lata temu moja żona zginęła w wypadku samochodowym. Od

tego czasu AHV wypłaca mi rentę wdowią a moja córka pobiera rentę sierocą. Mój syn utracił rentę wraz z zakończeniem nauki. Ostatnio AHV poinformowało mnie, że tracę prawo do renty ponieważ moja córka osiągnęła pełnoletniość. Ona sam będzie jednak otrzymywać nadal. Czy to zgodne z prawem?

David Aeby: Nie. Wprawdzie ustawa by na to pozwalała ale po wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka praktyka uległa zmianie. Trybunał uznał, że mężczyźni muszą mieć takie same prawa jak kobiety. Tzn.: renta new wygasa gdy dziecko stanie się pełnoletnie. A jeżeli w momencie śmierci współmałżonka ma się ponad 45 lat i małżeństwo trwało ponad 5 lat, to będzie się otrzymywało rentę nawet w przypadku braku dzieci

(Work, 21.10.22)

Dniówka przy bezrobociu: jaki ma wpływ na macieżyństwo?

Byłam bezrobotna i w tym czasie zaszłam w ciążę. Do porodu otrzymywałam dniówki z ubezpieczenia na bezrobocie a następnie odszkodowanie macieżyńskie. Po porodzie wzięłam roczną przerwę wychowawczą by zająć się dziećmi (Erziehungszeit). Dlatego wymeldowałam się z kasy bezrobocia. Teraz szukam pracy. Gdy ponownie zameldowałam się w kasie to poinformowano mnie, że nie spełniam wymogu koniecznego okresu wpłacania składek. Czy to prawda?

(Foto: iStock)

Natasa Jevdenic: Nie. Co do zasady musi być spełniony warunek okresu wpłacania składek lub odpowiedniego powodu zwolnienia z tego obowiązku. Wychowanie własnych dzieci nie jest takim powodem. Jeżeli jednak na początku okresu wychowawczego była Pani bezrobotna i biegł okres upoważniający do pobierania świadczeń, to po ponownym zarejestrowaniu się w kasie bezrobocia okres ten zostanie przedłużony o dwa lata. Oznacza to, że może Pani pobrać pozostałe świadczenia, których nie wykorzystała Pani dotychczas. Ważne by dziecko, na które wzięła Pani okres wychowawczy, nie przekroczyło 10 roku życia w momencie ponownego zgłoszenia się do kasy bezrobocia. Należy pamiętać, że czas wychowawczy można wziąć na każde dziecko tylko raz i tylko przez jednego rodzica. Ponieważ jedno z Pani dzieci ma mniej niż dziesięć lat powyższa zasada ma zastosowanie a Pani prawo do dniówek.

(Work, 30.9.22)

Płace a drożyzna

Większość zatrudnionych otrzyma wyrównanie za drożyznę

Wyrównanie inflacji zdominowało negocjacje płacowe między partnerami socjalnymi. Związki zawodowe domagają się wyrównania dla wszystkich i generalnie spotykają się ze zrozumieniem.

Pierwsze decyzje branżowe Unii ujawniają następujący obraz: w branży sprzątajacej w niemieckojęzycznej Szwajcarii porozumiano się co do 3 procentowej podwyżki. W branży zegarmistrzowskiej wzrost wyniesie 3,5 procent. Zatrudnieni z pensjami poniżej 4372 franków, otrzymają więcej.

Wiele negocjacji jeszcze przed nami

W innych branżach, takich jak przemysł, negocjacje dopiero się odbędą. Związki zawodowe są jednak optymistyczne. Wiele branż osiągnęło wysokie zyski - wystarczy przejrzeć raporty poszczególnych przedsiębiorstw. Nie ma powodu, dla którego nie mieliby wyrównać strat osobom zatrudnionym.

Pracodawcy przeciwko automatycznemu wyrównaniu

Związek pracodawców wychodzi z założenia, że średnio dwuprocentowe wyrównanie będzie możliwe ponieważ przedsiębiorstwa muszą być przygotowane na niespodziewane wstrząsy. Inaczej to widzi Daniel Lampart ze związków zawodowych „Musimy dążyć do pełnego wyrównania strat wynikających z inflacji”. Mimo wszystko, większość zatrudnionych otrzyma w roku 2023 wyrównanie.

Jak wstąpić do Unii?

- Można to zrobić przez Internet odwiedzając poniższą stronę:
www.unia.ch/de/jetzt-mitglied-werden
- lub kontaktując się bezpośrednio z Markiem Wieruszewskim (telefon poniżej).

Koszt członkostwa wynosi od 12.70 do 50.80 CHF w zależności od wysokości wynagrodzenia.

Więcej informacji po polsku znajduje się na polskiej stronie internetowej Unii:
www.unia.ch/de/arbeitswelt/von-a-z/migrantinnen/polnische-infos

Kontakt do przedstawiciela odpowiedzialnego za polskich pracowników w Unii

Marek Wieruszewski
komórka: 0041 79 304 80 58
email: marek.wieruszewski@unia.ch

Impressum

Beilage zu den Gewerkschaftszeitungen work, area, Événement syndical | Herausgeber Verlagsgesellschaft work AG, Zürich, Chefredaktion: Marie-José Kuhn; Événement syndical SA, Lausanne, Chefredaktion: Sylviane Herranz; Edizioni Sociali SA, Lugano, Chefredaktion: Claudio Carrer | Redaktionskommission H. Gashi, A. García, D. Filipovic, E. Sariaslan, M. Martín, M.

Mendes, O. Osmani, M. Wieruszewski | Sprachverantwortlich Marek Wieruszewski | Adresse Unia Redaktion «Horizonte»,
Weltpoststrasse 20, 3000 Bern 15, www.unia.ch
Tłumaczenie polskie: Marek Wieruszewski